

Tekst Eric Beets
en Merel van den Nieuwenhof
Beeld Jan de Beus

Jan de Beus Geschilderd dagboek

Jan de Beus gaat er eens goed voor zitten in de kleine volle woonkamer. Hij neemt plaats in een zetel tegenover ons en plaatst zijn hand onder zijn hoofd, de middelvinger er gestrekt langs. Hij praat in bijzinnen. De verhalen die hij vertelt, herinneren hem weer aan andere anekdotes of weetjes, die eveneens de moeite van het vertellen waard zijn.

Der Tod ist ein Meister aus Deutschland,
sein Auge ist blau, 2015, acryl op doek, 80 x 125 cm

Stapels

Zijn huis zit propvol literatuur en kunst. Jan graaft zich een weg door de diverse kamers en wij volgen, over stapels boeken stappend, gewillig. Eigen kunstwerken, werk dat hij geruild heeft en boeken, van pockets tot eerste edities uit het begin van de vorige eeuw, kasten vol. 'Ik heb een liefde voor de literatuur,' zegt hij. Als hij vertelt over zijn reizen, vermengt hij zijn ervaringen met citaten uit favoriete boeken en dierbare schilderijen. Zelfs zijn eigen Muiderberg, waar hij werd geboren en na een periode in Amsterdam weer is gaan wonen, is verweven met het schilderij 'Landschap bij Muiderberg' van Jacob van Ruisdael (collectie Ashmolean Museum, Oxford) en de geschiedenis van graaf Floris V. Om maar een paar voorbeelden te noemen.

Dagboek

Het is fascinerend hoe de brede kennis van De Beus de achtergrond vormt voor zijn abstracte kunstwerken. Uit dikke klodders olieverf bouwt hij zijn schilderijen op, soms in felle kleuren, dan weer monochroom. Ze zijn zo smeugig en pasteus geschilderd dat je er een vinger langs wilt halen om te voelen of de verf nog nat is. Het materiaal vormt soms een wilde dans die doet vermoeden dat de kunstenaar de verf vol passie heeft aangebracht.

'Mijn schilderijen zijn te vergelijken met opera, muziekdrama's. Het zijn eigenlijk geschilderde dagboeken. Mijn leven en liefdes, het zit er allemaal in, ook het nulpunt van de monochrome schilderijen.'

Sein Auge ist blau

Tegenwoordig is Jan getroffen door de Duitstalige gedichten van de Roemeense dichter Paul Celan (1920-1970). Hij laat ons een viertal schilderijen zien waarin hij zich heeft laten inspireren door het gedicht 'Todesfuge'

Marrakesh II, 2015, olieverf
op doek, 50 x 40 cm

over de Holocaust. Het onderwerp is loodzwaar, maar lijkt bij Jan te passen. 'Het is een van de meest aangrijpende gedichten over de Holocaust en ik las het voor het eerst omstreeks 1983.' De werken zijn opgebouwd uit dreigende grijstinten, afgewisseld met blauw ('Der Tod ist ein Meister aus Deutschland, sein Auge ist blau') en geel ('Dein goldenes Haar Margarete'). Ook hier is de verf gedreven en met vaart aangebracht, passend bij de cadans van Celans gedicht, hoewel wat minder pasteus dan gebruikelijk.

In de ban van de tegenstander

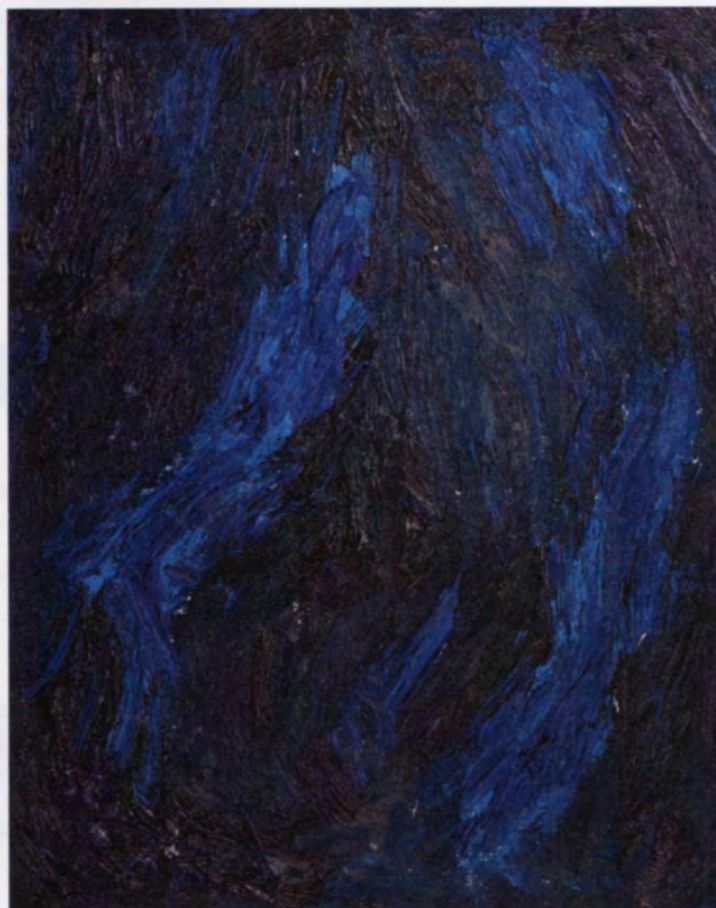
Een andere grote inspiratiebron is de Duits-Nederlandse schrijver en psychiater Hans Keilson (1909-2011). Jan de Beus leerde hem ooit kennen en verzamelde in de loop der tijd zijn publicaties, van 'Komedie in mineur' (1947) tot 'In de ban van de tegenstander' (1959) en de dagboeken van Keilson, die na zijn dood werden uitgegeven. 'Ik ben alles van hem gaan lezen en vond hem een steeds groter schrijver,' vertelt Jan enthousiast. Met drie schilderijen, getiteld 'De kleine kamer', 'Duisternis' en 'Gas!', en

een reeks aquarellen refereert hij met abstracte werken aan Keilson's gedichten.

Alsof je een vaas bent

We citeren een paar zinnen uit Keilson's titelloze gedichten: 'Gas! Zoeter gas bestaat er niet, zo rank van bouw en vederlicht, en alsof je een vaas bent, giet de dood in jou zijn aangezicht.' De Beus ziet zijn schilderijen als een associatieve vertaling van de poëzie. 'Ik was aan het lezen en had er vrij snel een beeld bij.' Dat beeld tekende hij in vlotte viltstiftschetsen in zijn schetsboek: de composities en kleuren komen vrij direct overeen met de uiteindelijke olieverfschilderijen. Zij behoren nu ook tot wat Jan de Beus zijn geschilderde dagboek noemt.

Jan de Beus exposeert op 10 en 11 oktober tijdens de Kunstroute Muiderberg in de Kerk aan Zee (Muiderberg) en in Galerie Villa Köppe (Berlijn) van 22 januari t/m 26 februari 2016. Zie www.jandebeus.nl en www.villa-koeppe.de.

De duisternis (naar Hans Keilson), 2015, olieverf op doek, 100 x 80 cm, particuliere collectie

Jan de Beus

Het atelier van De Beus met op de grond 'De kleine kamer' (links) en 'Gas!' (rechts), 2015, olieverf op doek, 100 x 80 cm